

**Державний професійно-технічний навчальний заклад
«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НВР

ДПТНЗ «Чернігівське

вище професійне училище

побутового обслуговування»

 Вікторія МАЛОФЕСЕНКО

«30» серпня 2023 р.

**Робоча програма навчальної дисципліни
«Основи композиції»**

**Освітньо-професійна програма: «Перукарське мистецтво та декоративна
косметика»**

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 022 Дизайн

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Голова циклової комісії

(підпис)

Антоніна ОГОЛЬЦОВА
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Чернігів – 2023

1.Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Основи композиції
Характеристика навчальної дисципліни	- Обов'язкова дисципліна - Дисципліна, що формує загальні/спеціальні компетентності
Освітній компонент вільного вибору	ОК 12
Кількість кредитів - за стандартом - за ОПП (скорочений термін)	2,5 кредитів
Кількість годин за навчальним планом: - Загальний обсяг - Лекції - Практичні заняття - Самостійна робота	63 36 27 12
Метод підсумкового контролю	Залік
Розподіл - за курсами - за семестрами	1,2 курси 1, 2, 3 семестри

2.Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Основи композиції» є формування у здобувачів освіти знань з основних принципів та концепцій дизайну композиції. Розширення їх теоретичних знань у напрямку композиції зачісок та навчання елементарним навичкам використання дизайнерських інструментів та технік в розробці нових композицій зачісок. Формування теоретичних знань у здобувачів освіти, що дозволяє їм розуміти, аналізувати та застосовувати основи композиції в різних контекстах.

Завдання дисципліни «Основи композиції»:

- Засвоєння здобувачами освіти основних принципів організації елементів композиції, таких як композиція, баланс, контраст, ритм, пропорції тощо.
- Розуміння основних принципів композиції в перукарському мистецтві та інших творчих областях.
- Вивчення елементів, що входять до складу композиції, таких як лінія, форма, колір, геометричний вид.
- Розвиток творчого мислення та здатності здобувачів освіти до оригінального та виразного вираження ідей.
- Сприяння розвитку індивідуального художнього стилю здобувача освіти через ефективне використання композиційних прийомів.
- Забезпечення здобувачів освіти необхідними знаннями та вміннями для подальшої успішної творчої чи професійної діяльності в області мистецтва та дизайну.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п\п	Тема	Кількість годин				
		Всього годин	З них			
			Лекційні заняття	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
1.	Форми, елементи форми	25	14	11	-	6
1.1	Форми і процес формоутворення	2	2	-	-	2
1.2	Структурний рівень форми	17	9	8	-	2
1.3	Вплив кольору на форму	6	3	3	-	2
2.	Закономірності та засоби створення композиції	38	22	16	-	6
2.1	Композиційні взаємозв'язки елементів форми	28	15	13	-	1
2.2	Закономірності композиційного формоутворення	5	2	3	-	1
2.3	Зорові ілюзії в композиційній організації форми	2	2	-	-	2
2.4	Тектоніка, біоніка та інші шляхи пошуку форми	3	3	-	-	2
Усього годин за курс:		63	36	27	-	12

4.Програма навчальної дисципліни

Розділ І. Форми, елементи форми

Тема 1.1: Форми і процес формоутворення

Процес формоутворення зачіски. Поняття форми, її види.

Самостійна робота (2)

- Виявлення властивостей форми на різних творах мистецтва.
- Різновиди форм зачісок в різні історичні періоди розвитку перукарської справи.

Тема 1.2: Структурний рівень форми

Форма, її властивості: Геометричний вид, величина, маса, силует. Основні групи силуетів. Лінії. Групи ліній. Емоційна оцінка ліній, форми. Фактура та якість волосся, їх значення для зачіски.

Практичні заняття (8 годин)

- Розробка ескізів зачісок з різними видами форми (2 години)
- Розробка ескізів зачісок з різними видами силуетів (2 години)
- Розробка ескізів зачісок з різними лініями (2 години)
- Ескізи зачісок з різними видами фактур (2 години)

Самостійна робота (2)

- Формотворчі стрижки.
- Вплив ліній на фактуру композиції зачісок.

Тема 1.3: Вплив кольору на форму

Колір у формоутворенні зачіски. Властивості кольору

Практичні заняття (3 години)

- Розробка моделей зачісок з перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучення кольорів (2 години)
- Розробка моделі стрижки з перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучень кольорів (1 година)

Самостійна робота (2)

- Кольорова гармонія, основні види.
- Емоційна властивість кольору.

Розділ ІІ. Закономірності та засоби створення композиції

Тема 2.1:Композиційні взаємозв'язки елементів форми

Поняття композиції. Засоби композиції. Співвідношення в композиції. Масштабність. Подібність. Співвідношення елементів форми. Баланс. Рівновага, залежність від маси форми. Ритм в композиції. Статика і динаміка, їх значення у побудові композиції. Акцент в композиції зачіски.

Практичні заняття (13 годин)

- Розробка ескізів зачісок з різними видами пропорцій. (2 години)
- Розробка ескізів зачісок з різним видом балансу. (2 години)
- Розробка ескізів зачісок з різними видами ритму. (2 години)
- Розробка сучасних зачісок із використанням статичної та динаміки (2 години)
- Розробка сучасних зачісок з різними видами акценту в зачісках (1 година)
- Розробка ескізів зачісок, що побудовані за принципами контрасту, нюансу, тотожності (2 години)
- Розробка моделі зачіски з симетричним та асиметричним балансом (2 години)

Самостійна робота (1)

- Роль композиції у розвитку творчих здібностей. Історія становлення теорії композиції.

Тема 2.2: Закономірності композиційного формоутворення

Основні закони композиції. Види композиції. Композиційний центр.

Практичні заняття (3 години)

- Композиційний розбір сучасних жіночих зачісок (2 години)
- Композиційний розбір сучасних жіночих арт-зачісок зачісок (1 година)

Самостійна робота (1)

- Закони композиції, їх роль при проектуванні зачісок.

Тема 2.3: Зорові ілюзії в композиційній організації форми

Зорові ілюзії в композиційній організації форми та при сприйманні кольорів.

Самостійна робота (2)

- Декор в зачісці, його різновиди та функції.
- Зміна композиції зачіски в залежності від декору та кольору.

Тема 2.4: Тектоніка, біоніка та інші шляхи пошуку форми

Напрямки та шляхи пошуку форми у перукарському мистецтві. Тектоніка, біоніка, екзотизм, історизм

Самостійна робота (2)

- Стилізація природних та технічних форм у перукарському мистецтві.
- Використання напрямку тектоніка в створенні фантазійних образів.

5. Тематичний план

№ теми	Кількість годин на тему	Назва розділу	Назва теми	Кількість годин на урок	№ уроку	Назва теми уроку
1	2	3	4	5	6	7
I семестр – 32 години						
1	25	Форми, елементи форми	Форми і процес формоутворення	2	1-2	Процес формоутворення зачіски. Поняття форми, її види.
			Структурний рівень форми	2	3-4	Властивості форми: Геометричний вид, величина, маса.
				2	5-6	Силует. Основні групи силуетів.
				2	7 - 8	<i>Практичне заняття:</i> Виконання ескізів зачісок з різними видами форми.
				2	9 - 10	<i>Практичне заняття:</i> Ескізи зачісок з різними видами силуетів
				2	12 - 13	Лінії. Групи ліній Емоційна оцінка ліній, форми.
				2	14 - 15	<i>Практичне заняття:</i> Лінії в зачісці.
				2	16 - 17	Фактура та якість волосся, їх значення для зачіски
				2	18 -19	<i>Практичне заняття:</i> Ескізи зачісок з різними видами фактур
			Вплив кольору на форму	2	20 -21	Колір у формоутворенні зачіски. Властивості кольору
				1	22	Колір у формоутворенні зачіски. Властивості кольору
				2	23-24	<i>Практичне заняття:</i> Розробка моделей зачісок з перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучення кольорів.
				1	25	<i>Практичне заняття:</i> Розробка моделі стрижки

						з перспективним фарбуванням з використанням різних видів сполучень кольорів
2	38	Закономірності та засоби створення композиції	Композиційні взаємозв'язки елементів форми	2	26 -27	Поняття композиції. Закони композиції.
				2	28-29	Співвідношення в композиції. Масштабність. Подібність.
				2	30-31	<i>Практичне заняття:</i> Ескізи зачісок з різними видами пропорцій.
				1	32	Співвідношення елементів форми: тотожність, нюанс, контраст.
			II семестр – 17 годин			
			Композиційні взаємозв'язки елементів форми	1	33	Співвідношення елементів форми: тотожність, нюанс, контраст.
				2	34-35	Баланс. Рівновага, залежність від маси форми. Симетричний та асиметричний баланс.
				2	36-37	<i>Практичне заняття:</i> Розробка ескізів зачісок з різним видом балансу.
				2	38-39	Ритм в композиції. Простий і складний ритм.
				2	40-41	<i>Практичне заняття:</i> Ескізи зачісок з різними видами ритму.
				2	42-43	Статика і динаміка, їх значення у побудові композиції.
				1	44	Статика і динаміка, їх значення у побудові композиції.
				2	45-46	<i>Практичне заняття:</i> Розробка сучасних зачісок із використанням статички та динаміки
				2	47-48	Акцент в композиції зачіски

				1	49	<i>Практичне заняття:</i> Розробка сучасних зачісок з різними видами акценту в зачісках
				III семестр – 14 годин		
				2	50- 51	<i>Практичне заняття:</i> Виконання ескізів зачісок, що побудовані за принципами контрасту, нюансу, тотожності.
				2	52-53	<i>Практичне заняття:</i> Розробка моделі зачіски з симетричним та асиметричним балансом
			Закономірності композиційного формоутворення	2	54-55	Основні закони композиції. Види композиції. Композиційний центр.
				2	56-57	<i>Практичне заняття:</i> Виконання композиційного розбору зачіски.
				1	58	<i>Практичне заняття:</i> Виконання композиційного розбору арт-зачіски.
			Зорові ілюзії в композиційній організації форми	2	59-60	Зорові ілюзії в композиційній організації форми та при сприйманні кольорів.
			Тектоніка, біоніка та інші шляхи пошуку форми	2	61-62	Напрямки та шляхи пошуку форми у перукарському мистецтві.
				1	63	Тектоніка, біоніка, екзотизм, історизм
				Всього: 63		

6.Перелік компетентностей відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Загальні компетентності:

- ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 8 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

- СК 1 Здатність застосовувати теоретичні знання в області перукарського мистецтва та декоративної косметики, враховувати традиційні та сучасні техніки у власній професійній діяльності.
- СК 3 Здатність застосовувати засоби та прийоми формоутворення, ескізування й макетування та моделювання для втілення дизайнерської ідеї.

7.Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Результати навчання:

- РН4 Застосовувати базові поняття, концепції, принципи, техніки і технології в області перукарського мистецтва та декоративної косметики в процесі створення відповідних робіт.
- РН5 Знаходити оригінальні рішення поставлених професійних завдань самостійно або в співпраці у творчому колективі (групі), аргументуючи свій вибір.
- РН6 Застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та аналізу необхідної інформації у вирішенні практичних проблем.
- РН7 Використовувати набуті знання, конструктивні критичні зауваження фахівців стосовно своїх творчих та навчальних результатів для фахового розвитку.

**8.Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової
передвищої освіти з навчальної дисципліни
«Основи композиції»
для підготовки фахових молодших бакалаврів
за спеціальністю 022 «Дизайн»**

Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<i>Високий</i>	5	Здобувач освіти володіє глибокими, системними знаннями навчального матеріалу в повному обсязі; визначає зміст предмету, роль і значення основ композиції, визначає основні особливості процесу формоутворення зачіски, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в принципах формоутворення зачісок в залежності від індивідуальних особливостей людини та сучасних тенденціях моди та здатний їх ефективно використовувати для виконання всіх передбачених навчальною програмою практичних завдань. Відповідь здобувача освіти повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки. Здобувач освіти правильно й усвідомлено застосовує всі види технічної та конструкторсько-технологічної документації в межах навчальної програми. Може самостійно розробляти окремі її види. Самостійно, правильно, в повному обсязі виконує практичні завдання за самостійно складеним планом. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології.
<i>Достатній</i>	4	Здобувач освіти самостійно з розумінням відтворює основний навчальний матеріал; визначає зміст предмету, роль і значення основ композиції, визначає основні особливості композиційної організації формоутворення зачіски, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в принципах формоутворення зачісок, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в особливостях та закономірностях композиційного формоутворення зачіски. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію і робить висновки. Відповідь здобувача освіти в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом (послідовність дій). Можлива консультативна допомога викладача. Достатньо усвідомлено користується довідковою інформацією, технічною документацією. При відповіді та виконанні практичних завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
<i>Середній</i>	3	Здобувач освіти на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння відтворює навчальний матеріал; визначає роль і

		значення основ композиції, визначає основні особливості композиційної організації формоутворення зачіски, розрізняє види та типи зачісок, орієнтується в принципах формоутворення зачісок, розрізняє види та типи зачісок з допомогою викладача. Виконує практичні завдання в неповному обсязі з частковою допомогою викладача. Недостатньо обґрунтовано аналізує і порівнює інформацію. Не усвідомлено користується технічною документацією. При відповіді і виконанні практичних завдань припускається помилок, які самостійно виправити не може.
<i>Низький</i>	2	Здобувач освіти з допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи навчального матеріалу; визначає зміст предмету, роль і значення основ композиції, визначає основні закони композиції, розрізняє види та типи зачісок з допомогою викладача. Не усвідомлено виконує практичні заняття. При відповіді припускається суттєвих помилок.

9.Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи композиції» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- ✓ основних понять та термінів у контексті композиції зачісок.
- ✓ різні мистецькі напрями, стилістичні рішення та елементи дизайну.
- ✓ сучасні тенденції в мистецтві та їх використання в розробці композицій зачісок.
- ✓ основні концепції композиції, таких як баланс, ритм, пропорції, гармонія, контраст тощо.

вміти:

- ✓ розпізнавати та розрізняти стилі, техніки та мистецькі течії в області розробки нових композицій зачісок.
- ✓ використовувати отримані знання та вміння для створення власних творів мистецтва чи дизайну з врахуванням принципів композиції.
- ✓ аналізувати та оцінювати якість композиції в мистецьких творах, а також навчитися розуміти власні рішення та роботи через критичний погляд.
- ✓ використовувати набуті навички у майбутній творчій чи професійній діяльності.

10.Методи контролю результатів навчання

Поточний контроль:

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- виконання практичних робіт;
- доповіді, презентації;
- виконання завдань самостійного опрацювання.

Проміжний контроль:

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;
- виконання практичних робіт;
- доповіді, презентації;
- робота в малих групах;
- розробка творчих проектів.

Підсумковий контроль:

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- залік.

11.Методи навчання

- Лекції, бесіди, пояснення;
- навчання з навчально/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції;
- онлайн-уроки на платформі classroom.google при дистанційному/змішаному навчанні;
- практичні роботи;
- тестування.

12.Методичне забезпечення

- Конспект лекцій;
- інструкції до практичних робіт;
- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;
- інтернет-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання.

13.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

- 1) Персональний комп'ютер для викладача.
- 2) Телевізор.
- 3) Планшет.
- 4) Ноутбук.

Програмне забезпечення:

- для перевірки знань Google форми та сайт Всеосвіта, LearningApps.org
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

14. Рекомендована література

1. Михайленко В.Є. Основи композиції (Геометричні аспекти художнього формотворення) / В.Є. Михайленко, М.І. Яковлев: навч. посіб. для студ. вищих навч. Закладів. – К.: Каравелла, 2004. – 304с.
2. Синєпупова Н. Композиція: Тотальний контроль. К:ArtHuss, 2019. 240 с..
Новицька О. Р. Основи композиції. Навчально-методичні рекомендації до теоретичних занять з курсу, Івано-Франківськ, ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2007.
3. Костенко Т. В., Основи композиції та тримірного формоутворення: Навчально-методичний посібник, Харків, 2003.

15. Інформаційні ресурси

1. Авторський навчальний курс з дисципліни Основи композиції <http://surl.li/nyyh>
2. Навчальна платформа для дистанційного та змішаного навчання Google classroom <http://surl.li/rfaor>
3. Всеукраїнська платформа Всеосвіта